

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

6 De pœna simoniaci.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](#)

hibita, mentalis simoniacus non tenetur restituere acquisitum temporale, vel spirituale iuxta dictum c. Mandato. In prohibitis autem, quia simoniaca, tenetur etiam acquisitum ex mentali simoniaca restituere in foro conscientiae. Et itorum ratio est, quia textus ille non loquitur nisi de simoniaci ex iure positivo, & propterea non est extendens ad simoniaca ex iure divino. Quidam autem reprehendunt hanc responsionem, quia textus indistincte loquitur.

F

propter excommunicationem, debet aliquis recipere ordinacionem ab episcopo, quem fecit simoniaca promptum: & si ordinetur, non recipit ordinis exe-

D.1228. ¶ Mihil videatur, quod
hac responso non va-
leat, quia texus, ille
loquitur de simonia
etia diuino iure pro-
hibita. I. quae com-
mittitur pro religio-
nis statu. Constat na-
que diuino iure pro-
hibitum esse, ut spiri-
tualis religionis sta-
tus venuatur, cum sit
inuidibilis, & spiri-
tualis status a Christo
confutatus. Si vis
perfectius esse, yade,
vende &c.
¶ Alii dicunt, quod
tenet ad restitu-
mentum contingit du-
pliciter, scilicet ratione poe-
na ecclesiastica, vel
ratione naturalis iu-
ris: & subdunt quod
simoniaci omnes ex
pacto tenentur du-
plici iure ad restitu-
tionem, scilicet ratione na-
turalis iuri, quia tam
datio, quia acceptatio
fuit iniulta, & ratione

eccl^{ie}lat^{ic}e pœna, quia Ecclesiæ sic flatus simoniaci autem mē tales ratione eccl^{ie}lat^{ic}e pœna non tenetur, & hoc solum tex tis ille dicit. Sed ratione naturalis iuris bene tenetur ad refi ginationem, & restituitionem tam spiritualium, quam temporali um, quia iniuste accepit, quicquid simoniaci accepit. Et hoc ta cuit texus ille, quia fori eccl^{ie}lat^{ic}i iura fonabat.

Sed hanc reiponcio licet sit fūbilis, a veritate tamen deinceps vi detur, quia textus ille etiam de foro conscientia loquitur, & ex prefe dicit, q^{uod} apud Deum sola poenitentia opus est. Si, nō sufficit creatori per solam penitentiam in simonia mentali fasiscere, non ergo ut satisfaciat Deo in foro conscientiae, teneatur ad aliud, puta, refi ginationem, restituitionem &c. Non tenetur ergo men tales simoniaci ex naturali & diuino iure, nisi ad poenitentiam. Quia igitur non oportet plus sapere q^{uod} oportet, & Decretalis il la vtrumq^{ue} dicit, f. & q^{uod} apud Deum sufficit sola penitentia & ab foliū, q^{uod} non tenetur ad refi ginationem spiritualium & tempo ralium, q^{uod} nullo pacto, sed affectu animi precedente vtriusq^{ue} ta liter acquirunturde absolute dicendum est, q^{uod} simoniaci me tales, hoc est, fine omni conventione, non tenetur etiam in foro conscientiae ad restituitionem corum, quia ex mente affectu simoniaco acquiruntur fide spiritualia, fide temporalia, sed sola eis penitentia sufficiunt, unde omnes simoniaci a manu lingua vel obfque, non ex conventione, sed ex principali ipe, fide affectu haec dantes, vel recipientes, p^{ro}p^{ri}a simonia, peccatum mortaliter pec cato simonia, & sunt in statu donationis arretrae, quādū perleue rat in tal modo ato: sed non tenetur ad refi gandum, aut restituendum ta liter accepta, & sic cōter ferari vñ. Ad obiectiones, ab eo in op positiū, ex quib^{us} clarior fieri veritas, dicens ēst. Et ad primā q^{uod} diffi cultis videt, dī, q^{uod} datio, vel acceptio pōt est illicita duplīciter. Vno mō, secundū ipsa formā exterioris actus, quē significat tam datio q^{uod} acceptio, vt cū actus dādi, vel acceptio ex sua exteriori forma excedit, empicio, & huius. Alio mō, ex solo interiori af fectu, puta, quia actus exterior fecit modū, & formā exterioris haber rōnē donationis gratuitatē, sed ex fido affectu interiori ha ber rōnē vñ ditionis. Regula illa, Qū datio & acceptio est illicita, nō pōt remitteri taliter acquisitiū, intelligiur de datione & ac ceptione illicita primo mō, & nō secundo: qm̄ primo mō datio & acceptio p^{ro}p^{ri}a est illicita. Secundo aī mō, est illicita p^{ro} accidēs, quia nō ex mō & formā exteriori, sed ex abundata mala intentio ne, & sic est in proposito. Cūn. sola simonia mentalis vtriusq^{ue} in terueniā datio & acceptio est illicita nō fecit exteriorē formā,

fed ex adiuncta interiori intentione, ita sed
exteriori illam iniquum exterorum hominum
dat, per modum doni dat, & non per modum
intus habeat hanc iniquitatem. Et si modum
modum doni accipit, liceret inus ex iniquo
quoad alios, sed solum quoad
scipsum, ut * dictum est.

A D T E R T I V M dicendum, quod ad hoc, quod aliquis prae-
dictus est peccatum, sed etiam
quandoque est effectus acquisitionis iniustae, puta, cum aliquis ac-
ciperet rem aliquam ab eo, qui cer-
tamente non potest. Et idcirco si aliquis
scienter, & propria sponte sumo-
niace accipiat ordinem, vel ecclesie
fraternalis beneficium, non solum
priuat eum quod accepit, ut ca-
reat executione ordinis, & bene-
ficium resignet cum fructibus im-
perceptis. Sed et ultius punitur,
quia notatur infamia: & teneatur
ad restituendos fructus non soli
perceptos, sed et eos qui percepti
potuerunt a possessore diligerent.
Qd in intelligendum est de in-
frumentis, qui superius de dictis
expensis factis causa fraudum,
exceptis fructibus illis, qui alias ci-
peni sunt in utilitate ecclesie.
Si tero eo nesciente, nec volen-
te, p. alios aliquos promotione finio-
niace procurat, caret quidem or-

Iter datur usurario, non datur sponte, sed in-
tarie nāq; solunum usur redimendo unan-
luntariū misum involuntario, ut pateat, si
simoniac mentalia, datur voluntariae de-
veniendis. Cōf. in art. sp. tam emere, qd. huius
fun abeas, immo luntario mutato e s. h. hoc
diverterias ratio differentia linea volunta-
ria, qd ibi involuntaria datur, & id est
voluntaria, & ideo non est refutatio
In repon ad 7. cīnēdū tūlārā, 10. a. s. m.
ūf; qd. qm definiit, qd ordinatus. Dicitur
ut beneficiatus, &c. Nam confundit, qd si
vita c. si quis, qd cum ordinatus, non
spēficiat. Nota tertio, qd Papam pote-
fimontac, nō est dubius, qd dispense-
tibus fecū simoniacā, in qua tūlārā, nō
cēntib; quod Papa intelliget dispense-
principis purgar. Sic ut incligat
eo iſitter ordine, uel beneſio, uel
fixas. De horū numero et 7. v. 1. 1. 1.
Alijs vērō ſententiis oppofitū
fare, nō tamē cōicidit in criminis
ratio, qd ordinatus, nō est dubius, qd
numero est Panor. in c. 1. de fini-
da opinio rōm. & ventani ſimiliter dixi
in tali calū nō interueniunt diſpenſa-
no alia rōne pō dicit, qd hic inueni-
men dunt eft, quod Papa incedat qd
falsum eft interueniunt diſpenſa-
la hic interueniunt diſpenſa falso, nō
dum, qd princeps diſpenſer, remittit
quām s. princeps poſſit, et tolle voluntas
voluntas enim exprefſa non habens poteſ-
tēpſenſet, nifī recta ratione pre-
dicta recta ratio non fuadet hoc, ut poteſ-
tēdiſpenſatio ei in maximā permissio
facile qd efficit legi poteſto, poteſto
ſim homines iniqui, ſecun de ſcapula
benificia. Et hanc implere poteſto
quod permisſio eius, poteſto. Nec eft
pa eft iniquus, qm non est princeps
et ſentientib; inq. autē poteſto, poteſto
habet

volens ementes hinc illa possidere illisq; frui, quām si vendat
quoniam hic est vnum malum, ibi duplex. Secundo, quia
si persona Papæ sc̄rit illum, cui conferit ordinem, vel beneficium,
et excommunicatum, & absque alia ab solutione conferit
illius ordinem, vel beneficium propter ea ab solutio eum ab ex-
communicatione, et
habes ex cas: Si sum-
mus de fenten. ex-
commun. in Clemē.
vñ tex. dicitur, q;
et hoc, quod Papa
ponens modo partici-
paz scienter cum ex-
communicato, & absque
illumin absolue, nisi hoc se velle
exprimat. Et globo-
dem in verbo. Quo-
nis modo, dicit, quod
erit ordinem, vel be-
neficium excommuni-
cato non absolvitur
cum ipso facto, sed
recipiem relinquit
iuris dispositioni, part-
itione non relaxans
iuris communis dispo-
sitionem per hoc, q;
conferit beneficium
ili qui recipiendo est
secundum iuram excom-
municatio, & sit inha-
bilis &c. Et confirmatur
qua dispensatio
huiusmodi cum
maxime exorbiens
a iure, & bono Ecclesie
figit, & huiusmodi in
iuris minime præfumenda. Ad motu
autem alterius opinio-
nis, q; licet scientia
principis, iniquum
est simonia post concilium
scientia accepti, quā-
doque excusat, & nō
temper, ut pater in alio
ca: scientia amē
principis, inquantū
priima persona, nisi
alii apparet, nō
videatur excusat. Vn-
de si Papa tribuit sc̄ien-
tia beneficium arre-
gulari, si solum hoc
in primaria perforn,
nō habeo pro cer-
to, præsumantur di-
spensare cum eo, ut
pater ex indicato capi-
culo in materia ab-
solutions, que nō est
ad iudicio fecit dispe-
nsario. Sed si prelume
reut dispensare, non
propterea simile fe-
citur in proprie-
tate, quia in proposi-
tione nostro Papa pietas
retineretur dilpen-
sando cum indiguo,
quod sit pater. Di-
spensando autem cū
irregulari, non oper-
atur quod peccat. Vn-
de pater non esse similes casus, nec eandem rationem præsumen-
ti dispeñationem hic, & ibi. Ad id uero quod dicunt, quod prin-
cipes intendit actionem suam esse efficacem, respondet, quod
hoc est uerum, quantum est ex parte sui agentis. Sed ex hoc non
habetur, quod tollat impedimenta, quæ se tenent ex parte patr.

A tis, quām nota sibi ut priuata est persona, seu ad partem: quoniam principes est agens uoluntarium, & non tantum agit feni-
per quantum potest, sed quantum uult. In proposito autem nec
apparet, nec præsumetur eum uelle relaxare ius commune ex par-
te patientis: sed forte est ignorans, & putat omnia esse ualida.

la intentione poenitere.

Ad SEPTIMVM dicendum, q;
dispensare cum eo qui est bene-
ficiari simoniace scienter, lo-
lus Papa potest. In alijs autem ca-
sibus potest etiam episcopus di-
spensare, ita tamen quod prius
abrenunt, quod simoniace
acquisuit: & tunc dispensatio-
nem cōsequatur uel parvam, uel
habeat laicam communionem:
uel magnam, ut post poenitentia-
m in alia ecclesia in suo ordi-
ne remaneat: uel maiorem, ut re-
maneat in eadem, sed in minoribus
ordinibus: uel maximam,
ut in eadem ecclesia etiam ma-
res ordines exequatur, non ta-
men prælationem accipiat.

QVÆSTIO CI.

De pietate, in quatuor articulos diuisa.

DEINDE post religionē
considerandum est de
pietate, cuius opposi-
ta uita ex ipsius consi-
deratione innotescunt.
Circa pietatem ergo quaruntur
quatuor.
¶ Primo, Ad quospietas se ex-
tendat.
¶ Secundo, Quid per pietatem
aliquibus exhibeat.
¶ Tertio, Vtrum pietas sit spe-
cialis iuris.
¶ Quartu, Vtrum religionis ob-
tētus sit pietatis officium p̄
termittendum.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum pietas se extendat ad determi-
natas personas aliquorū hominum.

AD PRIMVM sic proceditur.
Videtur, quod pietas non
se extendat ad determinatas per-
sonas aliquorū hominum. Di-
cit enim * Augu. in 10. de ciuit.
Dei, quod pietas propriè Dei
cultus intelligi solet, quam grā-
ci eusebiam uocant: sed Dei cul-
tus non dicitur per comparatio-
nem ad homines, sed solum ad
Deum. ergo pietas non se exten-
dit determinate ad alias ho-
minum personas.

Super Questionis centesimeprime Articulum primum.

IN art. 1. q. 10. in responsive ad secundum, adiuste, quod no-
men pietatis ad opera misericordia, & Deum extensem yr
proper

3. dist. 33. q. 9.
3. art. 4. q. 1.
cor. & ad se-
cundum. Et 1.
sim. 4. lec. 2.
* Lib. 10. cz.
1. a medio,
tom. 5.